

Traust og sidrumpa?

Norsk
Landbrukssamvirke

Hva er samvirke?

“Et samvirkeforetak er en selvstendig sammenslutning av personer som frivillig har sluttet seg sammen for å møte felles økonomiske, sosiale og kulturelle behov og ønsker gjennom en demokratisk styrt virksomhet som de eier i fellesskap.”

International Cooperative Alliance, 1995.

Norsk
Landbrukssamvirke

Eksempler på samvirkeforetak

UNE RELATION DURABLE, CA CHANGE LA VIE.

Lantmännen

Bilkollektivet

Fleksibelt, økonomisk og miljøvennlig

El Wifak Carpet Cooperative

LACORDATA
impresa & valore sociale

The **co-operative** energy

Rabobank

Norsk
Landbrukssamvirke

Samvirke i Norge

- Samvirkeforetakene i Norge representerer tunge industri-, forbruker-, og samfunnsinteresser.
- Det finnes i dag ca. 4000 samvirkeforetak i Norge.
- Eksempler på sektorer / yrker hvor man har samvirkeforetak: Barnehager, pleieinstitusjoner, arkitekter, kunstnere, leger, journalister, dagligvarehandel, fiskeri, landbruk, bildeling, boligbygging, bank og forsikring.

Eieren i sentrum

Tre grunnleggende krav:

- Et samvirke er **brukereid**
- Et samvirke er **brukerstyrt**
- Et samvirke har som formål å levere **brukernytte**

Et samvirkeforetak er til nytte for brukerne, og eies av brukerne.

Norsk
Landbrukssamvirke

Hvorfor velger folk å gå sammen i samvirker?

- For å dekke et behov:
For eksempel manglende markedsadgang eller barnehageplass.
- God løsning fordi:
 - Anvendelig foretaksform hvor medlemmenes nytte av virksomheten er viktigere enn kapitalavkastning.
 - Foretaksformen passer for eksempel bra for mennesker som ønsker å skape seg sin egen arbeidsplass, og som synes det er rettferdig at overskudd fordeles etter arbeidsinnsats / deltakelse i virksomheten.
 - Krever lite startkapital.

Samvirke – det du ikke klarer alene!

Norsk
Landbrukssamvirke

Landbrukssamvirkene

Norsk
Landbrukssamvirke

Norsk
Landbrukssamvirke

SA – det er vi som utvikler landbruket

- Samlet driver bedriftene en omfattende forretningsvirksomhet basert på foredling og salg av råvarer fra jordbruk og skogbruk.
- I tillegg omfatter virksomheten forsikring, finansielle tjenester, husdyravl, rådgivning og innkjøp av driftsmidler.

Norsk
Landbrukssamvirke

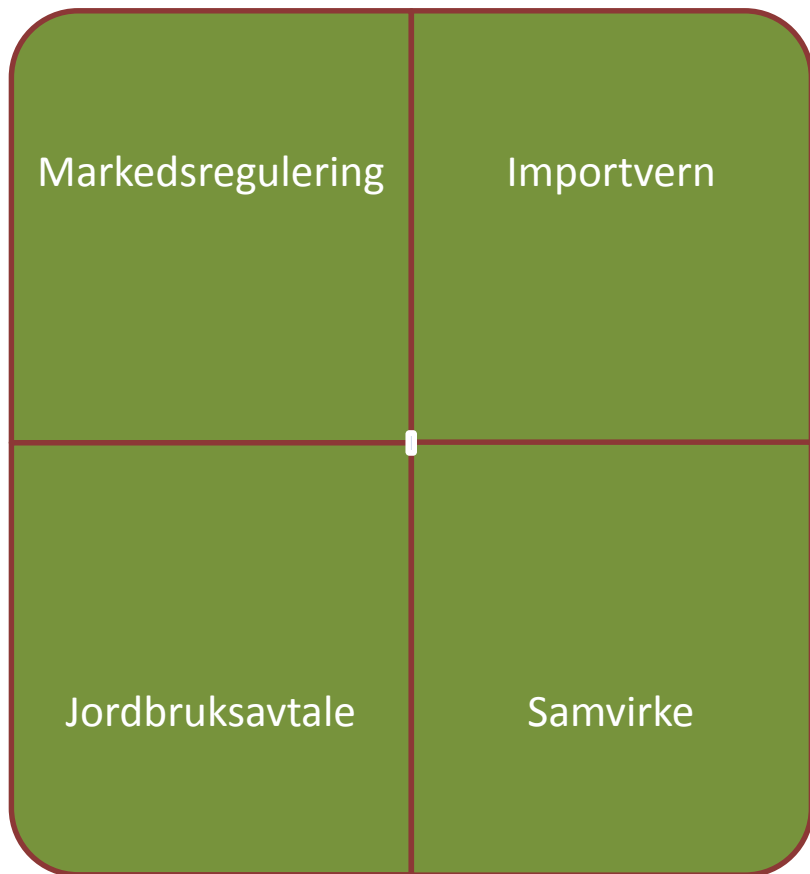
Landbrukssamvirkene

Bedriftene har en samlet omsetning på ca. 75 milliarder kroner, sysselsetter omkring 16 000 personer og er markedsledende innenfor sine respektive bransjeområder.

Norsk
Landbrukssamvirke

Den norske landbruksmodellen og samvirkets landbrukspolitiske rolle

- Uten importvern vil vi ha minimal norsk matproduksjon.
- Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag forhandler med Staten.
- Samvirkeorganisasjonene har ansvar for å ta ut pris i markedet innenfor rammen av jordbruksavtalen.
- Markedsregulering er et avgjørende virkemiddel for å sikre landbruk over hele landet.

Markedsregulatorrollen

- **For kjøtt:** Nortura
For melk: TINE Råvare
For korn: Norske Felleskjøp
- **Mottaksplikt:** Alle bønder over hele landet har rett til å levere til markedsregulator.
- **Forsyningsplikt:** Markedsregulator skal sikre forbrukere, storhusholdninger og industri i hele landet stabil tilgang på norske jordbruksprodukter.
- **Prisansvar:** Markedsregulator er tillagt ansvaret for å ta ut priser i henhold til jordbruksavtalens bestemmelser.
- **Reguleringstiltak:** Prognoser, lagring, eksport, markedskampanjer, rådgivning om behovet for import.

Samvirke

- Brukereid
- Brukerstyrt
- Inntekt gjennom deltakelse (medlemsnytte)
- Alle andelseiere har lik innflytelse
- Ledelse ved demokratiske prosesser
- Kan ikke kjøpes opp

Aksjeselskap

- Investoreid
- Investorstyrt
- Inntekt gjennom avkastning på innsatt kapital (kapitalutbytte)
- Aksjeeierne har innflytelse etter innskutt kapital
- Fleksibel ledelse med vide fullmakter i aksjeloven
- Aksjer kan omsettes, selskapet kan kjøpes opp

Langsiktig og norsk eierskap!

En samvirkebedrift kan ikke kjøpes opp, og foretaksformen garanterer således for et langsiktig og norsk eierskap.

Norsk
Landbrukssamvirke

Fordeling av verdiskaping

Fordi bønder over hele landet eier de ledende industribedriftene i næringsmiddelindustrien, går inntektene herfra ikke til investorer og aksjonærer, men tilbake til landbruket og bidrar slik til å opprettholde lokal verdiskaping.

Norsk
Landbrukssamvirke

Foretaksformen avgjørende for bedriftens fokus

- Foretaksformen er helt avgjørende for en bedrifts fokus.
- Det kan ikke herske tvil om at det investor-eide selskapet kontinuerlig vil søke rimeligere råstoff om – eller når – muligheten skulle dukke opp.
- Illustrerende: KLF (Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund), interesse- og bransjeorganisasjonen som representerer den ”privateide, frittstående” delen av kjøtt-, egg- og fjørfebransjen i Norge (for eksempel Fatland, Furuseth og Norsk Kylling), kommer gjerne med innspill til jordbruksforhandlingene som går på at råvareprisene må ned.

Samvirkets fordeler i ustabile tider

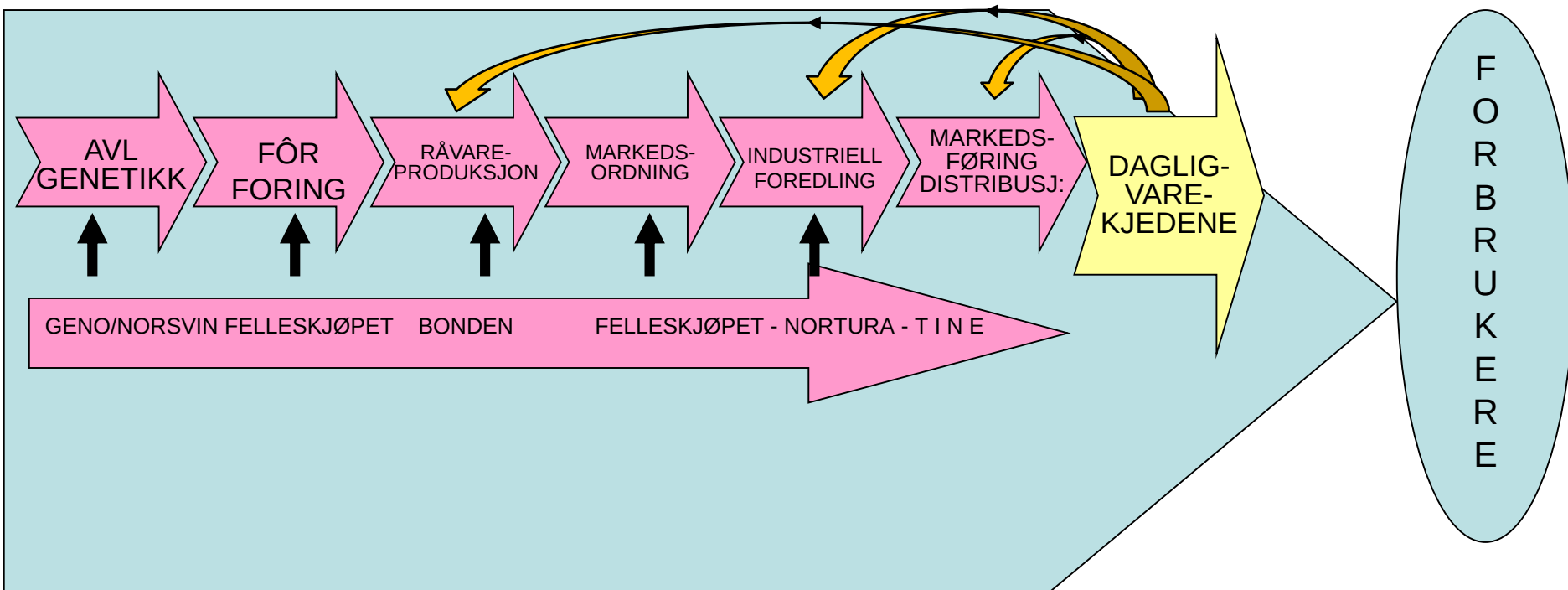
*”Jeg har i en del sammenhenger det siste året sagt at jeg er glad for at jeg er styreleder i et samvirkeselskap. Samvirke som selskapsform har betydelige fordeler, og dette blir særlig tydelig under turbulente økonomiske omgivelser som vi er inne i nå. **Samvirket har stabile og langsiktige eiere, betydelig egenkapital og eierstyring som gir større stabilitet enn mange andre selskapsformer.**”*

Fredmund Sandvik, tidligere styreleder i Norsk Landbrukssamvirke, på Temakonferansen januar 2009.

Norsk
Landbrukssamvirke

VERDISKAPING

Samvirkebedriften – en strategisk allianse mellom enkeltbønder

- Samvirkebedriften er en strategisk allianse mellom enkeltbønder.
- Dette horisontale samarbeidet øker mulighetene og styrken til å påvirke situasjonen i flere ledd i varekjeden (vertikal integrasjon).
- Landbrukssamvirkets bedrifter er praktiske verktøy – bondens forlengede arm i markedet
- Vårt mål: **Å sikre markedsadgang til eierne, til en best mulig pris!**

Hva kan samvirkene tilby bonden?

- Pris, samvirkebedriftene setter standarden i markedet
- Sikkerhet for avsetning – forutsigbarhet
- Rådgiving
- Medbestemmelse
- Sterke merkevarer
- Markedspåvirkning/makt
- Avlsarbeid
- Markedstilpasning og markedsoversikt
- Forskning og utvikling

Hvordan kan du som eier påvirke din samvirkebedrift?

- Hold deg oppdatert!
- Gi tilbakemeldinger til dine tillitsvalgte.
- Still opp på medlemsmøter.
- Meld i fra om at du er interessert i å påta deg tillitsverv.

Hvorfor skal du påta deg tillitsverv?

- Gir mulighet til å påvirke egen og andre bønders rammebetingelser.
- Motiverende og spennende å lede store komplekse organisasjoner.
- Gir mulighet for nettverksbygging og faglig og personlig egenutvikling.
- Verv kan være del av egen karriereplan.

Norsk
Landbrukssamvirke

Samvirke i et internasjonalt perspektiv

Samvirke på verdensbasis

- 1 milliard enkeltmedlemmer i samvirkeforetak.
- Ca. 750 000 samvirkeforetak.
- Samvirkeforetakene skaper rundt 100 millioner arbeidsplasser. Dette er ca. 20% mer enn hva multinasjonale selskaper gjør.
- De 300 største samvirkene i verden har en samlet inntekt tilsvarende bruttonasjonalproduktet til verdens niende største økonomi.

EU-kommisjonen

Sitert av Tore Fjørtoft

«Samvirkeforetaka har ein lang tradisjon, som går tilbake til den industrielle revolusjonen. Dei bør likevel ikkje oppfattast som ei leivning frå det 19. hundreåret. Det dreier seg om moderne, dynamiske verksemder med stort potensial. (...) Kommisjonen vil derfor støtte fremjinga og vidareutviklinga av samvirkeforetaka i EU og kandidatlanda.»

De økonomisk usikre tidene i verden gjør at folk åpner øynene for samvirkemodellen...

”Kooperativene er ikke noe tilfluktsrom i urolige tider, men vår modell er mer robust og kan ri stormen av. Dette er en tid med store brytninger i samfunnet, akkurat slik som på slutten av 1800- og begynnelsen av 1900-tallet. Jeg er overbevist om at dette blir samvirkenes tiår.”

Charles Gould, administrerende direktør i International Cooperative Alliance, til Finansavisen 12. oktober 2011.

Norsk
Landbrukssamvirke